

Наталія ЛОГІНОВА,
Кандидат педагогічних наук, доцент,
старший викладач кафедри кримінального права та процесу
Національна академія державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький, Україна
ORCID ID: 0000-0002-3296-3659
natalialgnv@i.ua

Наталія ТАРАСЮК,
Слухач 123з навчальної групи заочної форми навчання
факультету підготовки керівних кадрів
Національна академія державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький, Україна
ORCID ID: 0000-0003-2199-7041
natalialgnv@i.ua

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПЕРЕКЛАДАЧА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

У статті розглядаються організаційні та процесуальні проблеми участі перекладача у кримінальному провадженні, проблеми засвідчення компетенції перекладача, можливі ненавмисні помилки перекладу під час кримінального провадження.

Реалізуючи гарантію правового захисту, закріплену в міжнародному праві для учасників кримінального провадження, які не володіють мовою судової влади, Кримінальний процесуальний кодекс України розробив спеціальний інститут перекладача. Якщо актуальність дослідження цього інституту останнім часом не розглядалася як одне з пріоритетних завдань науки про кримінальний процес, ситуація значно змінилася в сучасних реаліях. Окрім безлічі різних національностей, які тривалий час проживали на території України, в останні десятиліття з'явилася ще одна причина актуалізації Інституту перекладачів, а саме - процеси масової міграції. Однією з цілісних наслідків великих політичних реформ кінця минулого століття, спричинених зміною політичної карти світу, а також розвитком зовнішньоекономічної діяльності, ці процеси залучили до нашої країни багато мігрантів. У той же час психологія та менталітет деяких категорій мігрантів, які приїжджають в Україну, впливають на їх ініціювання незаконної діяльності.

Відповідно до ч. 3 ст. 29 Кримінально-процесуального кодексу України слідчий суддя, суд, прокурор, слідчий надають учасникам кримінального провадження, які не розмовляють або не володіють державною мовою, право на свідчення, клопотання подавати скарги, розмовляти рідною чи іншою мовою. якими вони володіють, користуючись послугами перекладача у порядку, визначеному КПК України. На основі цієї статті можна сформулювати певні висновки щодо участі перекладача у кримінальному процесі України. 1. В даний час наукою розроблені всі характеристики, якими повинен володіти перекладач у кримінальному процесі: вільне володіння мовою, вік та переконаність, компетентність та відсутність інтересу до справи. У той же час ці особливості розширюються та конкретизуються відповідні положення КПК України. 2. КПК України визначає

дві можливі причини участі перекладача у кримінальному провадженні: "не володіє мовою" або "недостатнє володіння мовою, якою використовується у провадженні" у кримінальному провадженні. Однак ці категорії формально розпливчасті і можуть включати кілька рівнів володіння мовою, які практично неможливо встановити. 3. КПК України детально викладає права, обов'язки та відповідальність перекладача, які визначають його місце в кримінальному процесі та характеризують його як повноцінного суб'єкта кримінального процесуального права.

Таким чином, очевидно, що участь перекладача сама по собі порушує звичайний хід кримінального судочинства, оскільки його учасники, які не володіють іноземною мовою, залежать від перекладача; крім того, існує ряд факторів, які ускладнюють останні, описані в цій главі. Тому очевидно, що для оптимізації процесу кримінального судочинства в Україні для створення проблем необхідно створити спеціальний експертний орган з перекладу. пошук перекладача, який розмовляє потрібною мовою чи діалектом; вибір перекладача необхідної статі; виключення можливості процесуальної некомпетентності перекладача; транспортування перекладача до місця здійснення конкретної процесуальної дії / або проведення цих дій на території експертного органу з перекладу; своєчасна оплата послуг перекладача; формування бази некомпетентних перекладачів або перекладачів, які мають порушення під час участі у кримінальному провадженні тощо.

Ключові слова: сторона кримінального провадження, кримінальне судочинство, перекладач, мова судочинства, перекладацькі помилки.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Реалізуючи закріплену в міжнародному законодавстві гарантію правової захищеності учасників кримінального процесу, які не володіють мовою судочинства, Кримінальний процесуальний кодекс України сконструював особливий інститут перекладача. Якщо ще недавно актуальність вивчення даного інституту не відносилася до числа першочергових завдань науки кримінального процесу, то в нинішніх реаліях ситуація значно змінилася. Крім безлічі різних національностей, які здавна проживають на території України, в останні десятиліття виявилася ще одна причина актуалізації інституту перекладача, а саме – масові міграційні процеси. Як одне з невід'ємних наслідків великих політичних реформ кінця минулого століття, зумовили зміна політичної карти світу, а також розвиток зовнішньоекономічної діяльності, ці процеси залучили в нашу країну безліч мігрантів. При цьому, психологія та ментальність деяких категорій мігрантів, які приїжджають в Україну, впливає на ініціацію ними протиправної діяльності.

Відповідно до ч. 3 ст. 29 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) слідчий суддя, суд, прокурор, слідчий забезпечують учасникам кримінального провадження, які не володіють чи недостатньо володіють державною мовою, право давати показання, заявляти клопотання і подавати скарги, виступати в суді рідною або іншою мовою, якою вони володіють, користуючись послугами перекладача в порядку, передбаченому КПК України.

Проаналізувавши норми КПК України щодо правового статусу перекладача у кримінальному процесі України, виникає низка запитань, пов'язаних з самим визначенням поняття «перекладач», з процедурою залучення перекладача до кримінального провадження, з визначенням його компетентності у знанні тієї чи іншої мови, визначенням критеріїв, при яких учасники кримінального провадження визнаються такими, що не володіють або на недостатньому рівні володіють державною мовою.

Чіткого визначення поняття «перекладач» у нормах кримінально-процесуального закону не міститься. З аналізу КПК України випливає, що перекладач є іншим учасником кримінального провадження, який залучається до кримінального провадження уповноваженими на те особами (органами). Перекладач повинен вільно володіти державною мовою, а також вільно володіти мовою учасника процесу, який потребує перекладу на мову, якою він володіє або технікою спілкування з глухими, німими та глухоніми особами.

Перед початком процесуальної дії сторона кримінального провадження, яка залучила перекладача, чи слідчий суддя або суд повинні пересвідчитись в особі та компетентності перекладача, з'ясувати його стосунки з підозрюваним, обвинуваченим, потерпілим, свідком і роз'яснити йому його права та обов'язки, попередити про відповідальність за завідомо неправильний переклад або за відмову без поважних причин виконувати покладені на нього обов'язки, а також роз'яснити порядок проведення тієї чи іншої процесуальної дії.

Аналіз останніх публікацій. Проблема участі перекладача у кримінальному судочинстві приваблює багатьох дослідників, праці яких ми

вивчили в ході роботи, ключовими з аналізованих проблемних аспектів, на наш погляд, є наступні:

– Мова судочинства – автори пишуть про конституційне право громадян використовувати рідну мову в ході кримінального судочинства, незалежно від того, яку мову офіційно встановлений; розглядається право на безкоштовне залучення перекладача та суміжні з цією проблеми;

– Правове становище перекладача – вивчаються спірні та проблемні питання правового становища перекладача у кримінальному судочинстві, пропонуються шляхи їх вирішення;

– Спеціальні знання в кримінальному судочинстві – в цих роботах акцентується значимість участі носія спеціальних знань у кримінальному судочинстві для допомоги в розкритті, запобігання, профілактики та прогнозування злочинів; перераховуються можливі проблеми, які виникають при відсутності спеціальних знань в ході кримінального судочинства;

– Особливості розслідування кримінальних проваджень за участю перекладача – автори описують особливості тактик і методик розслідування в кримінальному судочинстві з участю перекладача та суміжні з цією проблеми;

– Участь перекладача на різних етапах кримінального судочинства – у працях описуються особливості участі перекладача на різних етапах кримінального судочинства, можливі проблеми, пропонуються шляхи їх вирішення.

Вищезазначені вивчаються проблеми участі перекладача у кримінальному судочинстві носять теоретичний характер. Далі докладно зупинимося на ключових практичних проблемах, що виникають при участі перекладача у кримінальному судочинстві.

1. Організаційні та процесуальні проблеми участі перекладача у кримінальному судочинстві.

2. Пошук перекладача: в даний час в Україні не створено експертний орган, що надає перекладачів необхідних мов для участі у кримінальному судочинстві, у зв'язку з чим, шукати фахівця будь-якими іншими доступними

способами: допомогою знайомих; через Інтернет; запити в перекладацькі бюро (які функціонують не в кожному місті) і т. д.

Ситуація ускладнюється у разі залучення фахівця, який володіє рідкісним мовою, таким як китайська, перська, мова сурдоперекладу і т. д.: у даному випадку можливий пошук перекладача в інших містах чи країнах. На наш погляд, установа в Україні спеціального експертного перекладацького органу з відділенням в кожному регіоні України, допомогло б вирішити дану проблему.

3. Згода перекладача на участь: перекладач може не мати бажання брати участь у кримінальному судочинстві, це може бути пов'язано з наступними причинами:

- особиста зайнятість;
- небажання керівників відпустити співробітника-перекладача;
- страх агресії учасників кримінального судочинства;
- низька оплата перекладацьких послуг або її відсутність;
- значна віддаленість місця проживання від місця проведення

кримінального судочинства і т. д.

Рішенням даної проблеми може послужити офіційний виклик перекладача шляхом видачі йому повістки. Проте така міра не прописана в Кримінальному процесуальному кодексі України, у зв'язку з чим, ця проблема залишається актуальною в даний час.

Мета статті. У статті розглядаються організаційні та процесуальні проблеми участі перекладача в кримінальному судочинстві, проблеми посвідчення в компетентності перекладача, можливі ненавмисні перекладацькі помилки під час кримінального судочинства.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Залучення перекладача для участі в кримінальному судочинстві саме по собі представляє складність: по-перше - необхідно знайти перекладача відповідної мови (що не завжди виходить в межах одного міста), по-друге - переконатися в його компетентності (наявність диплома про знання мови не

означає вмiле використання юридичної термiнологiї), по-третє - пристосуватися до особистостi перекладача для продуктивної взаємодiї на рiзних процесуальних дiях (перекладач може володiти своєрiдним характером, у зв'язку з чим буде важко працювати, не дивлячись на його професiйне володiння мовою). Далi детально вивчимо, якi організаційнi та процесуальнi труднощi можуть виникнути при необхідностi участi перекладача в кримiнальному судочинствi.

Перекладачем є особа, яка залучається до участi у кримiнальному судочинствi у випадках, передбачених КПК України. Виходячи з аналізу доктринальних пiдходiв до визначення перекладача, можна зробити висновок, що рiзними авторами до перекладача пред'являються рiзні вимоги. Так, на думку М. Ю. Рагинського, перекладач повинен вiдповiдати двом основним вимогам: з одного боку вiн повинен вiльно володiти мовами, знання яких необхідно при провадженнi по справi i, з iншого боку, вiн не бути зацiкавленим у результатi справи [3, с. 34, 98]. В. Л. Петрухiн видiляє три вимоги, що пред'являються до перекладача: компетентнiсть, вiльне володiння мовами, необхідними для перекладу, незацiкавленiсть у результатi справи (як пряма, так i непряма), неприпустимiсть сумiщення функцiй перекладача з виконанням iнших процесуальних обов'язкiв у виробництвi по кримiнальнiй справi [4, с. 417]. Р. Д. Рахунов, у свою чергу, вважає одним з найбільш важливих вимог до перекладача вiдсутнiсть судимостi, оскiльки дуже важливі гарантiї добросовiстостi перекладача, якi б виключили можливiсть зловживань з його боку [5, с. 268]. А на думку, наприклад, В. П. Божьева, в якостi перекладача має виступати особа, яка, в першу чергу, однаково добре володiє мовою судочинства, так i мовою, якою користується вiдповiдний учасник процесу [6, с. 120]. В цiлому, позицiя кожного автора не суперечить вимогам КПК України, вiдображаючи, при цьому, теоретичного осмислення законодавчого матерiалу.

Враховуючи вищеназванi позицiї, видiлимо найбільш загальнi i суттєвi ознаки, яким має вiдповiдати особа, що виступає у кримiнальному процесi в якостi перекладача. По-перше, перекладач повинен вiльно володiти мовами,

знання яких необхідно для перекладу. По-друге, він повинен бути повнолітнім і дієздатним, щоб адекватно усвідомлювати всі свої процесуальні дії. По-третє, перекладач повинен володіти спеціальною перекладацькою компетентністю. І, нарешті, по-четверте, перекладач не повинен бути зацікавлений (прямо або побічно) у результаті кримінальної справи.

Вже названа ст. 29 КПК України вказує на кілька обов'язкових випадків, при яких перекладач може бути залучений до участі у кримінальному судочинстві: коли учасник провадження не володіє мовою, що використовується в суді, або – коли такий учасник володіє мовою судочинства, але його знання недостатні.

Так, проблемним є питання визначення компетенції перекладача. Залишається незрозумілим, яким чином особі, яка не володіє мовою, на яку та з якої здійснюватиметься переклад, можна перевірити, чи перекладач володіє цією мовою на належному рівні. В Україні для з'ясування цього питання не передбачено жодних процедур чи методик. Єдиним формальним підтвердженням компетентності може бути диплом перекладача. Проте, якщо йдеться про нерозповсюджені в світі мови, то навіть і з цією формальною ознакою можуть виникати проблеми.

Процесуальна некомпетентність перекладача: учасники кримінального процесу зобов'язані дотримуватися певного сценарію, закріпленому за певною процесуальною дією: знання перекладачем іноземної мови не гарантує знання сценарію конкретної процесуальної дії і поведінкового етикету під час нього, у зв'язку з чим, перекладачеві необхідно попередньо вивчити свої права та обов'язки як учасника кримінального процесу. Порушення сценарію проведення процесуальної дії і спотворення його результатів можуть бути викликані наступними перекладацькими помилками:

– надмірна емпатія перекладача до кого-небудь з учасників кримінального судочинства (перекладач свідомо чи усвідомлено приймає чинось сторону);

– вплив перекладача на будь-кого з учасників кримінального судочинства (нерегламентовані законодавством поради, коментарі, оціночні судження, спонукання до дій);

– ініціювання перекладачем ходу кримінального судочинства (перекладач самостійно задає питання, дає вказівку учасникам кримінального судочинства не дочекавшись, поки їх сформулює уповноважена особа);

– розголошення перекладачем даних, отриманих в ході кримінального процесу і т.д.

Ще одним проблемним питанням є визначення рівня знань державної мови особою, яка вимагає залучення перекладача. Адже не володіти/не розуміти державної мови можуть не тільки іноземці, особливо, якщо мова йде про розуміння специфічних юридичних термінів.

Таким чином, єдиним об'єктивним критерієм, який можна взяти до уваги при кваліфікації не знання особою мови судочинства є неможливість розуміти або висловлюватися, або читати, або писати мовою, якою ведеться провадження у кримінальній справі. Друга обов'язкова підстава залучення перекладача в провадження у кримінальній справі є факт, що особа недостатньо володіє мовою, якою ведеться провадження у справі.

Деякі автори інтерпретують цей критерій наступним чином: особа, хоча і розуміє цю мову, але не може на ній вільно спілкуватися або читати, або писати [10, с. 128].

Щодо прав та обов'язків, то відповідно до ч. 2 ст. 68 КПК України перекладач має право:

– ставити запитання з метою уточнень для правильного перекладу;

– знайомитися з протоколами процесуальних дій, в яких він брав участь, і подавати до них зауваження;

– одержати винагороду за виконаний переклад та відшкодування витрат, пов'язаних із його залученням до кримінального провадження;

– заявляти клопотання про забезпечення безпеки у випадках, передбачених законом.

Перекладач зобов'язаний:

- прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду;
- заявляти самовідвід за наявності обставин, передбачених цим Кодексом;
- здійснювати повний і правильний переклад, посвідчувати правильність перекладу своїм підписом;
- не розголошувати без дозволу слідчого, прокурора, суду відомості, які безпосередньо стосуються суті кримінального провадження та процесуальних дій, що здійснюються (здійснювалися) під час нього, і які стали відомі перекладачу у зв'язку з виконанням його обов'язків.

Щодо відповідальності перекладача, то кримінальна відповідальність особи, залученої в якості перекладача, у кримінальному провадженні настає за завідомо неправильний переклад (ст. 384 КК України) та за відмову без поважних причин виконувати покладені на нього обов'язки (ст. 385 КК України). Злісне ухилення від явки до суду або органу досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування, яке не має на меті відмовитись від виконання обов'язків перекладача, не утворює складу злочину і тягне за собою адміністративну відповідальність, передбачену статтями 185-3 і 185-4 КУпАП.

Правовою підставою участі перекладача у кримінальному провадженні є постанова/ухвала компетентного органу про залучення до участі у кримінальному провадженні/справі перекладача.

Право осіб, залучених в якості учасників кримінального процесу, на надання їм кваліфікованих послуг в сфері перекладу інформації, відображеної в матеріалах кримінального провадження, доступ до яких для них можливий у відповідності з їх процесуальним статусом, закріплено, в першу чергу, на рівні принципу кримінального судочинства. Ч. 3 ст. 29 КПК України встановлює, що учасникам кримінального процесу, які не володіють або недостатньо володіють мовою судочинства повинно забезпечуватися право давати показання та іншим чином брати участь у процесі їх рідною мовою або іншою мовою, якою вони володіють. Також в учасників кримінального судочинства є право

безкоштовного користування послугами перекладача в порядку, закріпленому КПК України.

Таким чином, єдиним об'єктивним критерієм, який можна взяти до уваги при кваліфікації незнання особою мови судочинства є неможливість розуміти або висловлюватися, або читати, або писати мовою, якою ведеться провадження у кримінальній справі. Друга обов'язкова підстава залучення перекладача в провадження у кримінальній справі є факт, що особа недостатньо володіє мовою, якою ведеться провадження у справі. Деякі автори інтерпретують цей критерій наступним чином: особа, хоча і розуміє цю мову, але не може на ній вільно спілкуватися або читати, або писати [10, с. 128].

В ході нашого дослідження ми переконалися у високому ступені відповідальності перекладача під час участі у кримінальному судочинстві, та підвищених вимог до нього. Резюмуючи вищесказане, ми вважаємо, що під компетенцією перекладача у кримінальному судочинстві розуміється наступне:

- наявність документа, що підтверджує знання іноземної мови;
- культурна компетентність (знання народних звичаїв носіїв конкретної іноземної мови);
- професійно-етична компетентність (відповідний ситуації зовнішній вигляд, дотримання поведінкової етики);
- володіння юридичною термінологією;
- процесуальна компетентність;
- загальні знання законодавства країни перекладної мови, і т. д.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Можемо сформулювати певні висновки щодо участі перекладача у кримінальному процесі України.

1. В науці в даний час вироблені всі ознаки, якими повинен володіти перекладач у кримінальному процесі: вільне володіння мовами, повноліття і осудність, компетентність і незацікавленість у справі. При цьому, зазначені ознаки розширюють і конкретизують відповідні положення КПК України.

2. КПК України виділяє дві можливі підстави участі перекладача у кримінальному провадженні: «не володіння мовою» або «недостатнє володіння мовою, якою здійснюється судочинство» учасником кримінального процесу. При цьому, названі категорії є формально невизначеними і можуть включати декілька рівнів володіння мовою, встановити які на практиці не є можливим.

3. В КПК України досить докладно закріплені права, обов'язки і відповідальність перекладача, які визначають його місце в кримінальному процесі і характеризують як повноцінного суб'єкта кримінально-процесуального права.

4. Серед організаційних і процесуальних труднощів, що виникають при необхідності участі перекладача у кримінальному судочинстві, ми відзначаємо наступні: пошук перекладача, згода перекладача на участь, самовідвід перекладача, процесуальна некомпетентність перекладача, оплата послуг участі перекладача у кримінальному судочинстві і т. д.

5. Під компетенцією перекладача у кримінальному судочинстві розуміється наступне: наявність документа, що підтверджує знання іноземної мови; культурна компетентність (знання народних звичаїв носіїв конкретної іноземної мови); професійно-етична компетентність (відповідний ситуації зовнішній вигляд, дотримання поведінкової етики); володіння юридичною термінологією; процесуальна компетентність; загальні знання законодавства країни перекладної мови, і т. д.

6. Серед ненавмисних перекладацьких помилок, що виникають у ході кримінального судочинства виділяють такі: культурні, діалектні, фонетичні, використання зашифрованих слів, тонкощі перекладу.

Таким чином, очевидно, що участь перекладача сама по собі порушує звичний хід кримінального судочинства, адже його учасники, не володіють іноземною мовою, залежать від перекладача; крім цього, існує ряд факторів, що ускладнюють роботу останнього. Тому очевидно, що для оптимізації процесу кримінального судочинства в Україні необхідна установа спеціального експертного перекладацького органу, який би вирішував проблеми

- пошук перекладача, що володіє необхідною мовою або діалектом;
- підбір перекладача необхідного статі;
- виключення ймовірності процесуальної некомпетентності перекладача;
- транспортування перекладача в місце проведення конкретної процесуальної дії / або проведення даних дій на території експертного перекладацького органу;
- своєчасна оплата послуг перекладача;
- формування бази некомпетентних перекладачів, чи перекладачів, які мають порушення при участі в кримінальному судочинстві і т. д.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: офіц. текст станом на 12. 04 2018 р. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page3>. (Дата звернення 1.04.2020.)
2. Кузик Т.М. Теоретико-правові та процесуальні аспекти участі перекладача у кримінальному провадженні: автореф. канд. юрид. наук: спец.12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» Одеса, 2014. –20 с)
3. Мархевка О.В. Участь перекладача під час провадження досудового розслідування: автореф. канд. юрид. наук: спец.12.00.09 Ірпінь, 2015. 19 с.
4. Шумило І. Особливості перекладу юридичних текстів. *Філологічний дискурс*. –2016. Ви-пуск 4. С. 266-272.
5. Кримінальний процес: підручник / Грошевий Ю.М., Тацій В.Я., Пшонка В.П. та ін.; за заг. ред. В.Я.Тація, В.П. Пшонки. –Х.: Право, 2013. –824 с.
6. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / редкол.: В.Ю. Шепітько (голова), В.А.Журавель, В.О. Коновалова та ін. –2018. –952 с.
7. Єна І.В. Компетенція і компетентність прокурора: співвідношення понять. *Кримінальний процесуальний кодекс України: перші проблеми та здобутки: матеріали круглого столу 20 листопада 2013 р.* Запоріжжя: КПУ, 2013. –С. 27-30.
8. Ларкін М.О. Особливості розслідування злочинів проти особи, що вчиняються на ґрунті расової, національної чи релігійної ворожнечі: монографія. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2012. –220 с.
9. Mikkelson H. The Court Interpreter as Guarantor of Defendant Rights. URL:<https://acebo.myshopify.com/pages/the-court-interpreter-as-guarantor-of-defendant-rights> (Дата звернення 1.04.2020)
10. Standards for Performance and Professional Responsibility for Contract Court Interpreters in the Federal Courts URL:http://www.uscourts.gov/sites/default/files/standards_for_performance.pdf (Дата звернення 30.03.2020)
11. EUR-Lex. Access to European Union law. URL: <http://eur-lex.europa.eu/content/welcome/about.html> (Дата звернення 30.03.2020)

Loginova Natalia, Tarasyuk Natalia Legal Status Of Translator In The Criminal Process Of Ukraine

The article deals with organizational and procedural problems of the translator's participation in criminal proceedings, problems of certification in the competence of the translator, possible unintentional translation errors during criminal proceedings..

Implementing the guarantee of legal protection enshrined in international law for participants of criminal proceedings who do not speak the language of the judiciary, the Criminal Procedure Code of Ukraine designed a special institute of translator. If the relevance of the study of this institute has not recently been considered as one of the priority tasks of the science of criminal process, the situation has changed considerably in the current realities. In addition to the many different nationalities that have long resided on the territory of Ukraine, in recent decades there has been another reason for the actualization of the Institute of Translators, namely, mass migration processes. As one of the integral consequences of the great political reforms of the end of the last century, caused the change of the political map of the world, as well as the development of foreign economic activity, these processes attracted many migrants to our country. At the same time, the psychology and mentality of some categories of migrants who come to Ukraine influences their initiation of illegal activities.

According to Part 3 of Art. 29 of the Criminal Procedure Code of Ukraine (hereinafter referred to as the CPC of Ukraine) the investigating judge, court, prosecutor, investigator shall provide the participants of criminal proceedings who do not speak or speak the state language with the right to testify, petition and file complaints, to speak in their native or other language. which they own using the services of a translator in the manner prescribed by the CPC of Ukraine.

On the basis of this article it is possible to formulate certain conclusions about the participation of the translator in the criminal process of Ukraine.

1. At present, science has worked out all the characteristics that a translator must possess in the criminal process: fluency in language, age and conviction, competence and lack of interest in the case. At the same time, these features expand and specify the relevant provisions of the CPC of Ukraine.

2. The CPC of Ukraine identifies two possible reasons for a translator's involvement in a criminal proceeding: “not speaking the language” or “insufficient command of the language used in the proceedings” by the criminal proceedings. However, these categories are formally vague and may include several levels of language proficiency that are not practically possible to establish.

3. The CPC of Ukraine sets out in detail the rights, duties and responsibilities of the translator, who determine his place in the criminal process and characterize him as a full-fledged subject of criminal procedural law.

Thus, it is obvious that the participation of an interpreter in itself violates the usual course of criminal justice, since its participants, who do not speak a foreign language, depend on the interpreter; in addition, there are a number of factors that complicate the latter, described in this chapter.

- search for a translator who speaks the required language or dialect;
- selection of a translator of the required gender;
- exclusion of the possibility of procedural incompetence of the translator;
- transportation of the translator to the place of carrying out a specific procedural action / or carrying out of these actions in the territory of the expert translation body;
- timely payment for translator services;
- formation of a base of incompetent translators or translators who have violations while participating in criminal proceedings, etc.

Keywords: party to criminal proceedings; criminal proceedings; translator; language of the case; translation errors.

References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrainy: ofits. tekst (2018) available at:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page3>. (Accessed 1.04.2020.)
2. Kuzyk T.M. Teoretyko-pravovi ta protsesual'ni aspekty uchasti perekladacha u kryminal'nomu provadzhenni (2014): «Kryminal'nyy protses ta kryminalistyka; sudova ekspertyza; operatyvno-rozshukova diyal'nist'» [Theoretical, legal and procedural aspects of a translator's involvement in criminal proceedings] Odesa, Ukraine
3. Markhevka O.V. (2015) Uchast' perekladacha pid chas provadzhennya dosudovoho rozsliduvannya [Participation of an interpreter in the pre-trial investigation]: Irpin', Ukraine
4. Shumylo I. (2016) Osoblyvosti perekladu yurydychnykh tekstiv. [Features of translation of legal texts]. *Filolohichnyy dyskurs*. vol 4. pp. 266-272.
5. Hroshevyu YU.M., Tatsiy V.YA., Pshonka V.P.(2013) Kryminal'nyy protses. [Criminal proceedings]: Pravo, 824p.
- 6 Shepit'ko V.U., Zhuravel V.A., Konovalova V.O.. (2018) Velyka ukrayins'ka yurydychna entsyklopediya: u 20 t. T. 20: Kryminalistyka, sudova ekspertyza, yurydychna psykholohiya. [The Great Ukrainian Legal Encyclopedia] 952 s.
7. Yena I.V. (2013) «Kompetentsiya i kompetentnist' prokurora: spivvidnoshennya ponyat'». *Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrainy: pershi problemy ta zdobutky: materialy kruhloho stolu Zaporizhzhya*, Ukraine. pp. 27-30.
8. Larkin M.O. (2012) Osoblyvosti rozsliduvannya zlochyniv proty osoby, shcho vchynyayut'sya na grunti rasovoyi, natsional'noyi chy relihiynoyi vorozhnechi [Features of investigating crimes against a person based on racial, national or religious hatred]. Zaporizhzhya: Zaporiz'kyy natsional'nyy universytet, Ukraine. 220p.
- 9 Mikkelson H.The Court Interpreteras Guarantorof Defend-ant Rights. URL:<https://acebo.myshopify.com/pages/the-court-interpreter-as-guarantor-of-defendant-rights> (Accessed 1.04.2020)
- 10 Standardsfor Performance and Professional Responsibility for Contract Court Interpreters in the Federal Courts available at :http://www.uscourts.gov/sites/default/files/standards_for_performance.pdf (Accessed 30.03.2020)
11. EUR-Lex. Access to European Union law available at: <http://eur-lex.europa.eu/content/welcome/about.html> (Accessed 30.03.2020)